

2.3 Rechtvaardigheid bij belastingen; de ontwikkeling in de moderne tijd

Adriani en Van Hoorn vermelden een aantal moderne schrijvers, zoals De Langen, Hicks en Bühler wier ideeën terugrijpen naar het gedachtegoed van Adam Smith.¹⁶⁰

De Langen (1954) gaat in zijn grondbeginselen nader in op de verdeling van de belastingdruk en volgt hiermee de eerste stelregel van Adam Smith. Verder maakt hij melding van het gelijkheidsbeginsel, het draagkrachtbeginsel, het beginsel van de bevoorrechte verkrijging, het profijtbeginsel, het welvaartsbeginsel, het beginsel van het minste leed en het beginsel van de geoorloofde uitvoering.¹⁶¹

Hicks (1948) gaat in op de belastingheffing als instrument van het (sociaal-economisch) beleid van de overheid en vraagt zich bijvoorbeeld af welk economisch effect een nieuw in te voeren belasting heeft, maar ook hoe men een gewenst effect het best kan bereiken.¹⁶² Adam Smith wees reeds op de economische effecten van belastingheffing.¹⁶³

Bühler(1954) gaat in op het belang van de techniek van belastingwetgeving en -heffing. De belastingwetgeving (heffing) mag niet zo gecompliceerd worden dat de uitvoering ervan, zowel voor de belastingdienst als voor de belastingbetaler en zijn adviseur, een probleem wordt.¹⁶⁴ Hij gaat hiermee in op de tweede (en in zekere zin ook op de derde) stelregel van Adam Smith. Hij wijst dus op het belang van duidelijke, eenvoudige belastingwetgeving. Verder blijkt Bühler voorstander te zijn van een beperkt aantal belastingen en van concentratie van wijzigingen in de belastingwetgeving in één jaarlijkse wet en onderstreept hij het belang van codificatie.¹⁶⁵ Er moet derhalve zowel aandacht zijn voor de kenbaarheid van het belastingrecht als voor de rechtszekerheid ervan, maar vooral voor de uitvoerbaarheid. Dit kan de rechtvaardigheid bij belastingen ten goede komen. Stevens schrijft in dit verband: "Toetsing aan kwaliteitseisen betekent, dat voorstellen niet alleen tot vereenvoudiging dienen te leiden; zij behoren tevens; a) de kenbaarheid van het belastingrecht te bevorderen; b) de rechtszekerheid te dienen; c)

doelmatigheid, weinig kostbaar) (blz.206 e.v.)

¹⁶⁰ P.J.A. Adriani, J. van Hoorn[1]. Zij merken in dit kader op: "Het is dus te begrijpen, dat de moderne schrijvers nieuwe regels hebben opgesteld met de bedoeling de richting aan te geven waarin de belastingwetgeving zich hun inziens behoort te ontwikkelen." (blz.206,207e.v.)

¹⁶¹ Zie hoofdstuk 2.4.

¹⁶² P.J.A. Adriani, J. Van Hoorn[1]: Hicks gaat in op de volgende vragen:

- 1) Welk doel dient de heffing van de belasting nog meer dan enkel het dekken van publieke lasten;
- 2) Welke categorie belastingplichtigen (welke klasse) zal het meest de druk der belastingen ondervinden;
- 3) Wat is de meest economische en meest efficiënte vorm voor een belasting, die een bepaalde opbrengst dient te verschaffen of welke belastingen kunnen het best "andere" doeleinden nastreven, (blz.206,207 e.v)

¹⁶³ Vergelijk H.J. Hofstra[9,blz.54] noot 172: Adam Smith wees reeds op de economische effecten van de belastingheffing.

¹⁶⁴ Zie hoofdstuk 4.

¹⁶⁵ F.K. Mann[2,blz.30,117e.v.].